

SAPA

INTERSEGREGACE.11

FAMILY

ÚVOD

TTTM Sapa na jihovýchodním okraji Prahy představuje specifický a v českém kontextu ojedinělý městský prostor, který již více než dvě dekády slouží jako ekonomické, sociální a kulturní centrum vietnamské komunity. Tento areál je však pro mě víc než jen předmětem architektonického zkoumání. Je to místo, k němuž mám osobní a hluboký vztah. Strávila jsem zde podstatnou část svého dětství a dospívání a měla tak možnost zblízka sledovat jeho každodenní provoz i postupné proměny.

Z původně uzavřeného a převážně vnitřně orientovaného prostoru, který sloužil především potřebám komunity, se Sapa postupně začíná otevírat širší veřejnosti. Rostoucí zájem o vietnamskou kulturu a gastronomii, stejně jako měnící se potřeby uživatelů, vytvářejí příležitost k přehodnocení současného stavu areálu. Tento proces však s sebou přináší zásadní otázky. Jak uchovat kulturní identitu místa a zároveň zajistit jeho dlouhodobou udržitelnost? Jak navrhnout prostor, který podporuje soužití různorodých skupin obyvatel a umožňuje vzájemné porozumění?

Cílem této práce je proto zkoumat možnosti a strategie transformace stávající vietnamské tržnice v soudobou městskou čtvrť, která si zachová svou autenticitu a zároveň se stane plnohodnotnou součástí města. Návrh usiluje o vytvoření místa, kde se mohou prolínat různé kultury, posilovat komunitní vazby a podpořit integraci v nejširším smyslu slova.

Zároveň se práce zabývá otázkami měřítka a hranic, fyzických i symbolických. Zkoumá limity současné urbanistické struktury, možnosti jejího rozvoje a nástroje, které mohou být využity k její kultivaci. Projekt se tak snaží nabídnout modelovou odpověď na širší výzvy spojené s přítomností etnicky specifických enkláv v rámci evropských měst.

CHỢ BẢO YÊN
KHU 5-BẢO YÊN

CHỢ BẢO YÊN

ČÁST PRVNÍ

ČÁST PRVNÍ

1.1.	VIETNAM	ZÁKLADNÍ ÚDAJE - VIETNAM HYMNA HISTORICKÝ VÝVOJ DUCHOVNÍ A FILOZOFICKÉ PROUDY NUMEROLOGIE
1.2.	VIETNAMCI V ČR	HISTORIE MIGRACE IMIGRAČNÍ TENDENCE
1.3.	OBCHODNÍ MÍSTA	VÝZNAM TRHŮ VE VIETNAMU ASIJSKÉ ČTVRTĚ A TRHY V ZÁPADNÍCH ZEMÍCH TRHY V ČR
1.4.	TTTM SAPA	ANALÝZY - ŠIRŠÍ KONTEXT ZÁKLADNÍ ÚDAJE - TTTM SAPA PRAHA VČERA PRAHA ZÍTRA ANALÝZY - UŽŠÍ KONTEXT FOTOGALERIE

1.1.

OFICIÁLNÍ NÁZEV
Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam
Vietnamská socialistická republika

STÁTNÍ ZŘÍZENÍ
socialistická republika

MĚNA
vietnamský dong [VND]
1 000 VND = 0,92 Kč

MOTTO
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc
Nezávislost - Svoboda - Štěstí

VZNIK
2.září 1945

JAZYK
vietnamština [úřední]
francouzština [druhá řeč]
čínština

NÁRODNÍ SLOŽENÍ
Vietnamci [Kinh]

ROZLOHA
331 212 km² 68. na světě
6,4 % vodní plochy

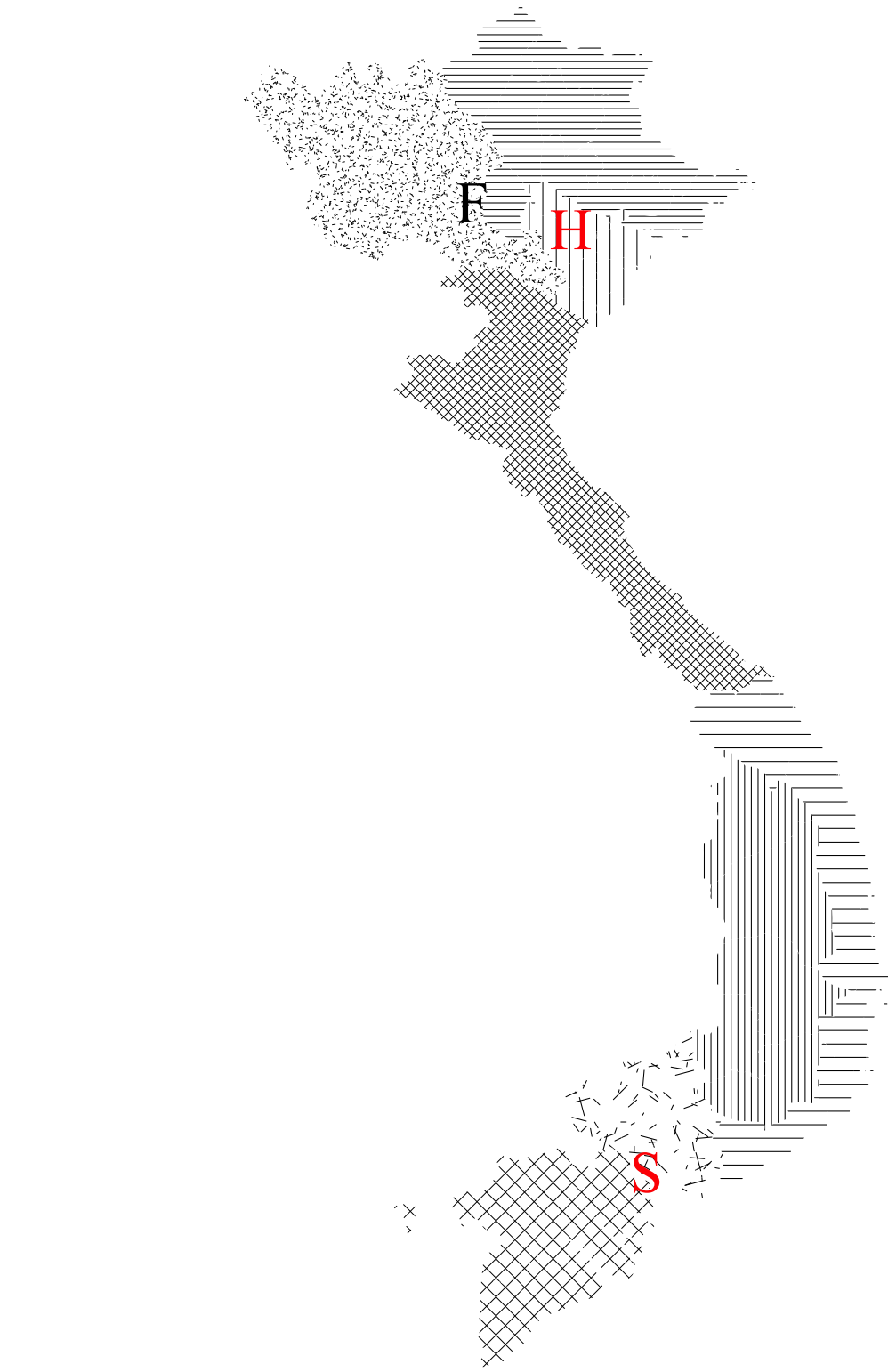
MĚSTA
Hlavní město: Hà Nội
Největší město: Hồ Chí Minh City [Saigon]

NEJVYŠŠÍ BOD
Fan Si Pan [3 143 m n. m.]

ČASOVÉ PÁSMO
+7

POČET OBYVATEL 2024
99 523 540 [16. na světě]
319 ob./km²

HDI 2022
^ 0,726 [107. na světě]

Rozdělení regionů

F Fan Si Pan **H** Hà Nội **S** Hồ Chí Minh City

Đoàn quân Việt Nam đi
My, vietnamští vojáci, kupředu kráčíme,
Chung lòng cứu quốc
Jediným cílem je zachránit vlast,
Bước chân dồn vang trên đường gập ghềnh xa
Naše spěšné kroky zní na dlouhých strmých cestách.
Cờ in máu chiến thắng mang hồn nước,
Naše vlajka, zbrocená krví vítězství, představuje ducha naší země.
Súng ngoài xa chen khúc quân hành ca.
Hluk zbraní v dálce se mísí s naší pochodovou písní.
Đường vinh quang xây xác quân thù,
Cesta k vítězství vede podél těl našich nepřátel.
Thắng gian lao cùng nhau lập chiến khu.
Překonáme všechny nesnáze, společně vybudujeme obranné základny.
Vì nhân dân chiến đấu không ngừng,
Pro dobro našeho lidu neúnavně bojujme,
Tiến mau ra sa trường,
Spěchejme na bitevní pole!
Tiến lên, cùng tiến lên.
Vперед! Všichni společně postupujme!
Nước non Việt Nam ta vững bền.
Náš Vietnam je silný a věčný.

Đoàn quân Việt Nam đi
My, vietnamští vojáci, kupředu kráčíme,
Sao vàng phấp phới
Zlatá hvězda na naší vlajce ve větru
Dắt giống nòi quê hương qua nơi lửa than
vede náš lid, naši rodnou zemi, ven z bídy a utrpení.
Cùng chung sức phấn đấu xây đời mới,
Připojme se ke snaze vybudovat nový život.
Đứng đều lên gông xích ta đập tan.
Povstaňme a zpřetrhejme své řetězy.
Từ bao lâu ta nuốt căm hờn,
Dlouho jsme svou nenávist skrývali.
Quyết hy sinh đời ta tươi thắm hơn.
Buďme připraveni přinést oběti a náš život bude radostný.
Vì nhân dân chiến đấu không ngừng,
Pro dobro našeho lidu neúnavně bojujme,
Tiến mau ra sa trường,
Spěchejme na bitevní pole!
Tiến lên, cùng tiến lên.
Vперед! Všichni společně postupujme!
Nước non Việt Nam ta vững bền.
Náš Vietnam je silný a věčný.

DĚJINY

Vietnam, stát s více než čtyřtisíciletou kulturní kontinuitou, je dnes považován za jeden z dynamicky se rozvíjejících států jihovýchodní Asie. Jeho dějiny však formovaly dlouhodobé zápasy o samostatnost, opakované střety s většími impérii, kolonizace i následná občanská válka. Vietnamská identita vznikala v kontextu čínského kulturního vlivu, ale zároveň ve stálém úsilí o zachování samostatnosti. Dějiny Vietnamu tak nejsou pouze příběhem jednoho národa, ale také výpovědí o střetu civilizačních okruhů, o schopnosti přežít a přizpůsobit se měnícím podmínkám vnějším i vnitřním.

STAROVĚK A STALETÍ ČÍNSKÉ NADVLÁDY

První stopy o vietnamské státnosti nacházíme v legendárním království Văn Lang, ovládaném dynastií Hùng, již ve třetím tisíciletí před naším letopočtem [3]. Přestože historická fakta jsou v tomto období zahalena mýty, ukazuje se, že oblast severního Vietnamu byla kulturně a politicky organizovaná. Klíčovým zlomem bylo ovládnutí oblasti čínskou dynastií Han na konci druhého století před naším letopočtem, čímž začíná více než tisíciletí čínské nadvlády [4]. Během tohoto období se Vietnam stal součástí čínského impéria, přičemž čínské správní a kulturní modely silně ovlivnily vietnamskou společnost. Nicméně místní odpor přetrvával. Nejznámějším příkladem je povstání sester Trung v roce 40 našeho letopočtu, které na krátký čas obnovilo nezávislost [5]. Navzdory čínské asimilaci se vietnamské obyvatelstvo dokázalo udržet svou jazykovou a kulturní identitu.

NEZÁVISLOST A STŘEDOVĚKÉ DYNASTIE

K definitivnímu osvobození od čínské nadvlády došlo roku 938 po vítězství Ngô Quyền v bitvě u řeky Bạch Đằng. Následovalo období konsolidace moci a vznik samostatných dynastií, jako byly dynastie Lý, Trần a později Lê [6]. Tyto dynastie upevnilly administrativní systém, podporovaly buddhismus i konfucianismus a vedly obranné války proti Mongolům a dalším nepřítelům. Vietnamci postupně expandovali směrem na jih v procesu zvaném nam tiến, kdy získávali území původně ovládaná královstvím Čampa a Khmerů. Tato expanze formovala dnešní území Vietnamu a zároveň přinesla etnickou a kulturní různorodost [7].

KOLONIALISMUS A PROTIFRANCOUZSKÝ ODPOR

V devatenáctém století se Vietnam stal cílem evropské expanze, nejprve francouzských misionářů, později kolonizační politiky. V roce 1884 bylo území začleněno do Francouzské Indočíny spolu s Laosem a Kambodžou [8]. Francouzská kolonizace znamenala rozsáhlou modernizaci infrastruktury, ale zároveň vykořisťování a kulturní útlak. Tradiční elity ztrácely moc a vznikala nová vrstva vzdělaných Vietnamců, která sehrála klíčovou roli při formování protikoloniálního odporu. Prvním výraznějším hnutím byl reformní proud vedený Phan Bội Châuem, který požadoval modernizaci země po japonském vzoru [9]. Po první světové válce se politický boj radikalizoval a do popředí se dostaly marxisticky orientované síly. V roce 1930 vznikla Komunistická strana Vietnamu pod vedením Hồ Chí Minha [10].

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA A ROZDĚLENÍ ZEMĚ

Během druhé světové války byl Vietnam okupován Japonskem, přičemž formálně zůstal francouzskou kolonií pod správou vichistické vlády. Po kapitulaci Japonska v roce 1945 využili komunisté mocenského vakua a Hồ Chí Minh vyhlásil nezávislost Vietnamské demokratické republiky. To vedlo ke konfliktu s Francií, který přerostl v první vietnamskou válku (1946–1954). Skončila vítězstvím Viet Minhu u Điện Biên Phủ a dočasným rozdělením země podle ženevských dohod na komunistický Sever a prozápadní Jih [11].

VIETNAMSKÁ VÁLKA A SJEDNOCENÍ

Rozdělení země vedlo k vypuknutí nové války, takzvané druhé vietnamské války (1955–1975), která se stala symbolem studené války. Spojené státy americké podpořily Jižní Vietnam proti komunistickému Severu a partyzánům z Národní fronty osvobození (Vietkong). Konflikt byl mimořádně krutý a devastující. Zahrnoval masové bombardování, použití chemických zbraní jako byl Agent Orange a velké civilní ztráty [12]. Po odchodu amerických vojsk a pádu Saigonu v roce 1975 došlo ke sjednocení země pod názvem Vietnamská socialistická republika. Nový stát čelil ekonomickému kolapsu, mezinárodní izolaci a odlivu obyvatelstva, takzvaných boat people. V roce 1978 Vietnam vpadl do Kambodže, kde svrhl režim Rudých Khmerů, což vyvolalo čínsko-vietnamský ozbrojený konflikt v roce 1979.

REFORMY A OTEVŘENÍ SVĚTU

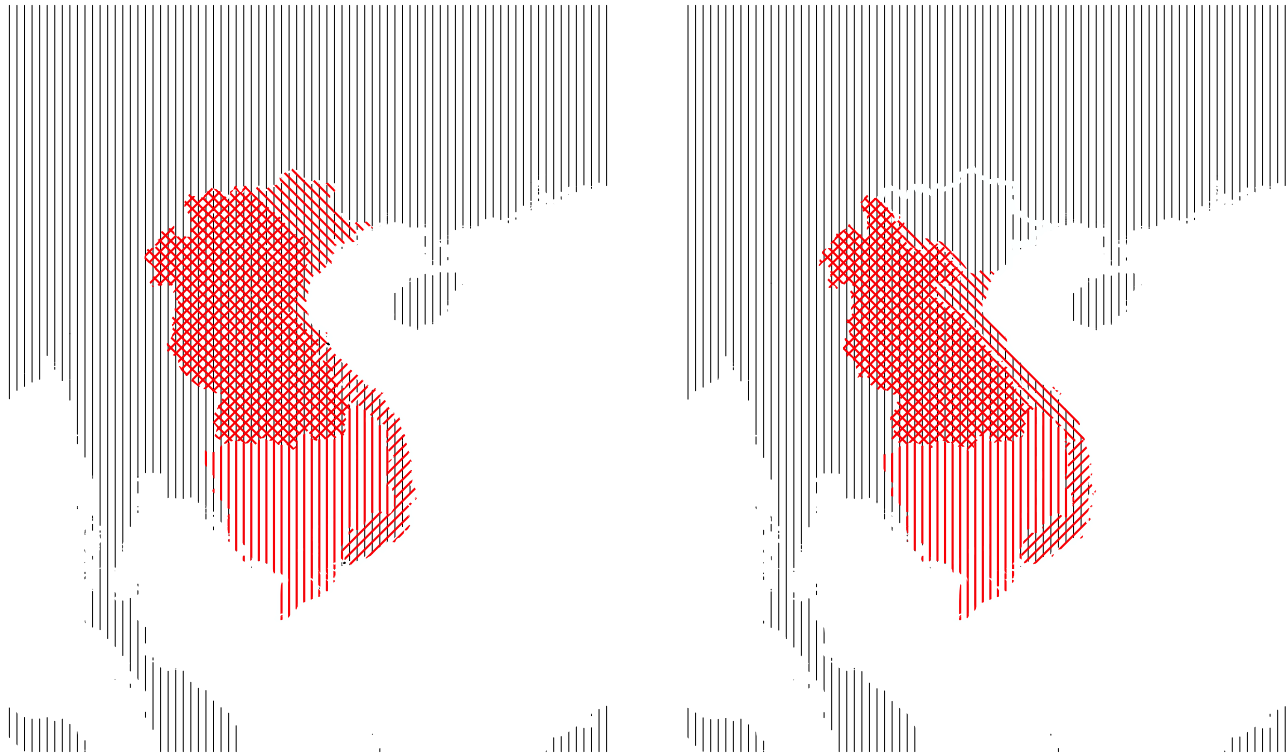
Obrat nastal až v roce 1986, kdy byly na šestém sjezdu komunistické strany zahájeny reformy Đổi Mới. Ty znamenaly přechod k tržnímu hospodářství při zachování jednopartijního politického systému. Postupné otevření světu přineslo hospodářský růst, zlepšení životní úrovně a integraci do mezinárodních struktur, jako je ASEAN nebo WTO [13]. Přes přetrvávající autoritářský režim se Vietnam stal stabilním aktérem v jihovýchodní Asii.

ZÁVĚR

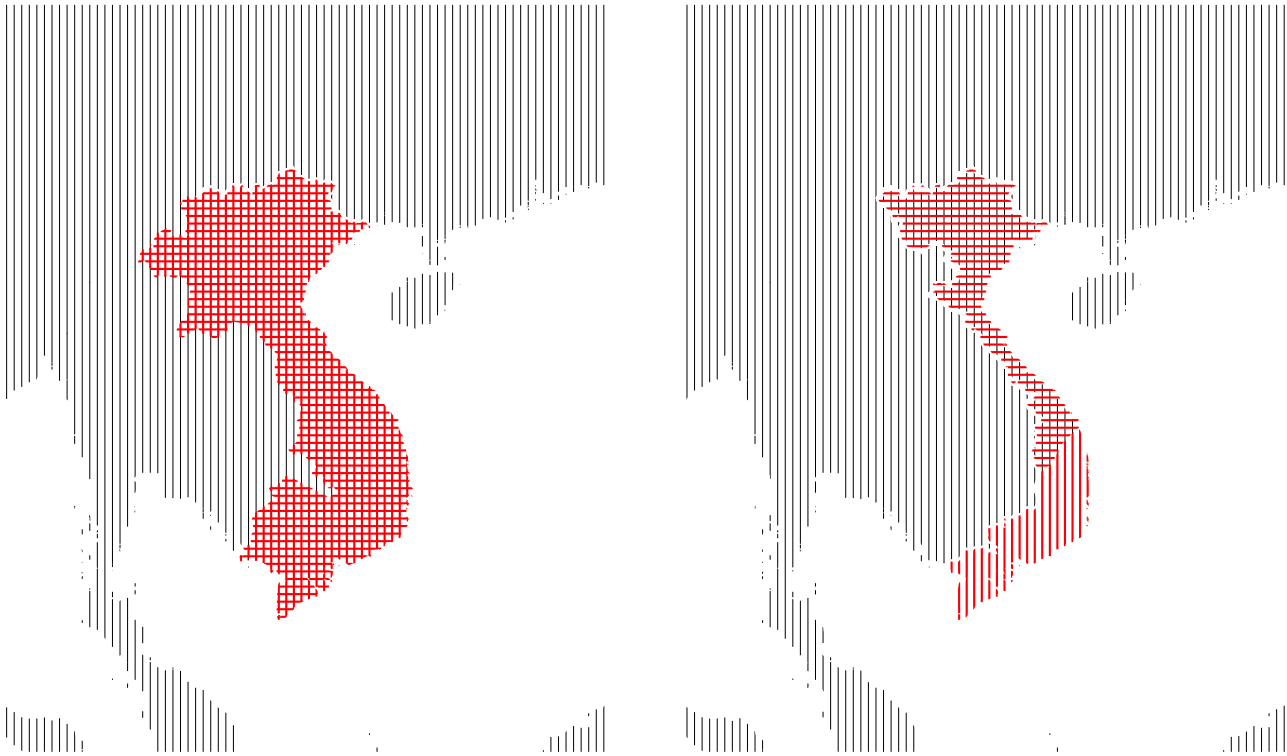
Dějiny Vietnamu jsou dějinami přežívání, adaptace a neustálého redefinování vlastní identity. Od mytických počátků přes tisíciletí čínské nadvlády, období středověké státnosti, koloniální útlak až po konflikty dvacátého století se vietnamská kultura formovala jako syntéza cizích vlivů a odolné rezistence. Znalost těchto dějin je zásadní pro porozumění vietnamské společnosti dnes, jejím hodnotám, kolektivní paměti a vztahu ke státnosti. Zároveň ukazuje, že vietnamský příběh není pouze vyprávěním o minulosti, ale také klíčem k pochopení identity a zkušenosti vietnamské diaspory v současném světě.

ASIE OBRYS VNM 2025 HAN ČAMPA FUNAN DIAN

ĐẠI VIỆT LAN XANG ĐẠI VIỆT LAN XANG ČAMPA KHMÉR ČAMPA KAMBODŽA

FRANCOUZSKÁ INDOČÍNA VDR VIETNAMSKÝ STÁT

REPUBLIKA JIŽNÍHO VIETNAMU VIETNAM VDR

Tuần
ĐỔI
MỠI

DUCHOVNÍ A FILOZOFICKÉ PROUDY

Duchovní a filozofické myšlení Vietnamu je výsledkem historicky bohatého a kulturně rozmanitého vývoje. Země leží na rozhraní velkých civilizačních okruhů, čínského a indického. Přijímala cizí ideové vlivy, ale zároveň si uchovávala silné domácí tradice. Výsledkem je synkretický systém, kde vedle sebe koexistují konfucianismus, taoismus, buddhismus, křesťanství a lidová víra. Typické pro vietnamské prostředí je nenápadné propojování těchto proudů v každodenní náboženské praxi bez ostrého vymezování mezi jednotlivými směry.

DOMÁCÍ LIDOVÁ VÍRA

Nejstarší náboženské představy ve Vietnamu vycházely z animismu a šamanismu. Lidé uctívali duchy předků, přírody a lokálních božstev. Tato víra byla hluboce spjata s cyklem zemědělského roku, rituály plodnosti a ochranou vesnické komunity. Kulturním výrazem těchto představ byly svatyně, domácí oltáře a sezónní obřady.

Lidová víra se ve Vietnamu nikdy nevytratila. Přetrvala i v době, kdy se oficiálně prosazoval konfucianismus nebo později socialistická ideologie. Dodnes tvoří neoddělitelnou součást života mnoha Vietnamců.

KONFUCIANISMUS

Konfucianismus pronikl do Vietnamu během tisícileté čínské nadvlády a výrazně ovlivnil vzdělávací systém, státní správu a rodinné vztahy. Klade důraz na morální sebezdokonalování, úctu k autoritám, harmonii ve společnosti a loajalitu k rodině a státu. V době dynastií Lê a Nguyễn byl oficiální ideologií státního aparátu. Vietnamci však konfucianismus nikdy nepřijali jako náboženství v užším slova smyslu. Vnímali jej spíše jako praktický systém etiky a společenského pořádku, který doplňovali duchovními prvky z jiných zdrojů [15].

TAOISMUS

Taoismus měl ve Vietnamu především podobu lidového náboženství. Jeho praktická forma byla spojena s rituály léčení, věštěním, kultem nesmrtelných a uctíváním přírodních sil. Mnoho taoistických chrámů zároveň sloužilo jako místa kontaktu s duchovním světem.

Filozofický taoismus s důrazem na nezasahování, přirozenost a meditaci měl menší dopad, i když jeho hodnoty rezonují ve vietnamské kultuře jako celku. Taoistický vliv se také výrazně projevil v ženském spirituálním systému Đạo Mẫu, který v sobě spojuje prvky šamanismu, taoismu i buddhismu [16].

BUDDHISMUS

Buddhismus patří k nejvlivnějším náboženským systémům ve Vietnamu. Do země se dostal ve dvou hlavních vlnách. Mahájánový směr přišel přes Čínu a théravádový buddhismus přišel přes jihovýchodní Asii. Mahájána byla podporována především na severu, kde vznikly významné kláštery už v jedenáctém století. Théraváda je dominantní zejména v deltě Mekongu.

Vietnamský buddhismus je často velmi praktický a otevřený. Vedle meditace zahrnuje rituály, věštění a obřady za zemřelé. Mnoho věřících kombinuje buddhismus s konfucianismem a lidovou vírou. Vzniká tak specifický náboženský synkretismus [17].

KŘESŤANSTVÍ

Křesťanství se ve Vietnamu rozšířilo zejména v době evropské kolonizace. Katolická církev zde vytvořila silnou komunitu s vlastními školami, kostely a duchovními autoritami. Přestože byli křesťané v různých obdobích perzekvováni, náboženství přetrvalo a dnes tvoří přibližně sedm až osm procent populace.

Specifikem vietnamského katolicismu je jeho kulturní přizpůsobení. Například uctívání Panny Marie bývá spojeno s tradičním kultem matek a rodových duchů. Část věřících se rovněž hlásí k protestantským církvím, jejichž vliv vzrostl po roce 1975 [18].

ZÁVĚR

Vietnamské náboženské prostředí je pluralitní, otevřené a silně zakořeněné v tradici. Jednotlivé proudy se vzájemně nevyvracejí, ale propojují, a to jak v duchovní praxi jednotlivců, tak v kulturním rámci celé společnosti. Porozumění těmto proudům je klíčem k hlubšímu pochopení vietnamské identity, dějin i současnosti.

NÁBOŽENSTVÍ

- VIETNAMSKÉ LIDOVÉ NÁBOŽENSTVÍ (73,7 %)
- BUDDHISTÉ (14,9 %)
- KATOLÍCI (7,4 %)
- HOA HAO (1,5 %)
- CAO DA (1,2 %)
- PROTESTANTI (1,1 %)
- OSTATNÍ (0,2 %)

POVĚŘČIVOST ČÍSEL

Čísla mají v lidské historii a kultuře mimořádný význam. Jejich symbolika je hluboce zakořeněná v tradicích, náboženství a každodenním životě, přičemž často odráží hodnoty a víru dané společnosti. Některá čísla jsou považována za šťastná, jiná naopak za neblahá, a jejich vliv je patrný například při výběru důležitých dat, číselných kombinací či dokonce při návrhu architektury. Tento text se zaměřuje na význam vybraných čísel a jejich symboliku, jak je vnímána v různých kulturách.

2

Číslo 2 je považováno za symbol harmonie a rovnováhy. Je spojováno s dualitou, partnerstvím a jednotou protikladů.

4

V mnoha asijských kulturách bývá číslo 4 spojováno se smrtí. Tento význam vyplývá z jeho fonetické podobnosti se slovem „smrt“ v čínštině (sǐ). Z tohoto důvodu se číslo 4 v některých zemích vyhýbá v označení pater, pokojů či budov.

5

Číslice „5“ je obecně považována za dynamickou a energickou. V kombinaci trojitého výskytu často interpretuje jako zesílení těchto vlastností. Číslo 555 je méně běžné v klasické numerologii, avšak v některých kulturách je spojováno s plodností a změnou.

6

Číslo 6 je vnímáno jako příznivé číslo v kontextu podnikání a financí. Symbolizuje dobrý obchod, úspěch a hladký průběh záležitostí.

8

Nejmagičtější číslo je 8. Přináší štěstí, prosperitu a bohatství. V čínské kultuře má jeho výslovnost (bā) blízko ke slovu „bohatství“ (fǎ), což z něj činí oblíbenou volbu při výběru telefonních čísel, SPZ či dat svateb.

9

Číslo 9 symbolizuje dlouhověkost a trvalost. Je spojováno s neustálým vývojem a je považováno za posvátné číslo v mnoha tradicích, například v buddhismu.

1.2.

HISTORIE MIGRACE

Přítomnost Vietnamců v Československu a později v České republice je výsledkem ideologických, hospodářských a politických vztahů mezi oběma zeměmi. Od počátků humanitární pomoci v 50. letech přes mezivládní dohody o vzdělávání a pracovním zařazení až po přeměnu dočasného pobytu v trvalé usídlení po roce 1989, utvářela tato historie podobu vietnamské komunity, jak ji známe dnes. Cílem této kapitoly je popsat klíčové události, které formovaly historické souvislosti této migrace.

CHRASTAVSKÉ DĚTI [1956 až 1959]

První organizovanou skupinou vietnamských obyvatel na území Československa byly děti, které přijely do Chrastavy v severních Čechách v roce 1956. Šlo o humanitární gesto komunistického Československa v době probíhající první indočínské války, kdy bylo několik desítek vietnamských dětí, sirotků či dětí vojáků, umístěno do československých dětských domovů. Výchova a vzdělávání těchto dětí probíhalo v duchu internacionální solidarity mezi socialistickými státy. Důraz byl kladen na ideologickou i odbornou přípravu pro budoucí obnovu vlasti [19].

DOHODA O VĚDECKOTECHNICKÉ SPOLUPRÁCI [1956]

Téhož roku byla mezi Vietnamskou demokratickou republikou a Československou republikou uzavřena Dohoda o vědeckotechnické spolupráci. Tato dohoda položila základ systematickému přijímání vietnamských studentů a techniků na československé vysoké školy a průmyslové podniky. Cílem spolupráce bylo pomoci rozvojevému Vietnamu v budování průmyslové základny a vyškolit potřebné odborníky pro hospodářství a státní správu [20].

TECHNICKÁ POMOC VLÁDY ČSSR VDR [1967 až 1970]

Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let byla spolupráce mezi oběma státy rozšířena o technickou pomoc. Ta zahrnovala vysílání československých odborníků do Vietnamu a zároveň příchod vietnamských praktikantů do československých podniků. Tato forma výměny měla především vzdělávací a instruktážní charakter, ale zároveň také hospodářský význam. Vietnamská pracovní síla přispívala k naplňování plánů v některých odvětvích lehkého i těžkého průmyslu [20].

DOHODA O ODBORNÉ PŘÍPRAVĚ A ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE [1980 až 1983]

V osmdesátých letech byla spolupráce mezi Vietnamem a Československem formalizována do nové rovin. Dohoda o odborné přípravě a zvyšování kvalifikace z roku 1980 otevřela dveře organizovanému příchodu desetitisíců mladých Vietnamců, kteří byli zařazeni do systému podnikové výuky a pracovního uplatnění. Tito pracovníci byli nasazeni zejména v textilním, potravinářském a lehkém průmyslu. Přitom absolvovali večerní kurzy češtiny i odborného vzdělávání. Po několika letech měli získané dovednosti využít po návratu do vlasti [22].

HOSPODÁŘSKÁ REFORMA ĐỎI MÓI [od roku 1986]

Přestože reforma známá jako Đỏi Mới byla oficiálně zahájena v roce 1986, její důsledky se významně projevily právě po roce 1989. Reformní politika vedla k částečné liberalizaci vietnamské ekonomiky a otevření se světu. To umožnilo jednotlivcům více se zapojovat do podnikatelské činnosti. V této souvislosti Vietnamci pobývající v Československu a posléze v České republice často zůstali nikoli proto, že by nemohli odejít, ale proto, že nově získaná svoboda jim umožnila ekonomicky prosperovat v prostředí bez plánovaných kvót a politického dohledu [21][22].

POLITICKÝ PŘEVRAAT [1989]

Zásadním zlomem v historii vietnamské přítomnosti v Československu byl politický převrat v roce 1989. S koncem komunistického režimu a plánovaného hospodářství skončil i státní program pracovní migrace. Mnoho Vietnamců se ale rozhodlo v zemi zůstat. V nových podmínkách tržní ekonomiky se přizpůsobili okolnostem. Část z nich zahájila drobné podnikání, například prodejem textilu a zboží na trzích. Tento moment znamenal začátek transformace vietnamské komunity z dočasných hostů na trvalé obyvatele České republiky [23].

ZÁVĚR

Historie vietnamské přítomnosti v Československu a České republice je příběhem plánovaného ideologického a hospodářského partnerství, které se po roce 1989 transformovalo do neplánovaného, ale trvalého soužití. Vietnamci přicházeli jako děti, studenti či pracovníci v systému centrálně řízené spolupráce. Zůstali však jako občané, podnikatelé, rodiče a součást české společnosti. Historický vývoj tak nejen vysvětluje původ vietnamské komunity, ale i její současné postavení.

[24]

[25]

Dobrota o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci

Chrastavské děti
přišlo 101 dětí

[26]

Unáseč vlády a odborníci a technické pomoci vlády ČSSR VDR
přišlo 2 145 praktikantů

[27]

Dobrota o odbornou přípravu a další zvyšování kvalifikace
8 700 lidí SOS a 23 300 praktikantů
BOI MOI

1989

Politický převrat
rušení politických dohod

1948

Československá republika

[28]

[29]

[30]

Samotová revoluce 1989

Československá socialistická republika

IMIGRAČNÍ TENDENCE

Vietnamci tvoří přibližně 15 % z celkového počtu cizinců s dlouhodobým či trvalým pobytem v České republice, což je řadí na třetí místo mezi největšími skupinami zahraničních obyvatel v zemi, hned po občanech Ukrajiny a Slovenska. Jejich přítomnost v Československu a později v České republice má hlubší historické kořeny, sahající až do období studené války, kdy došlo k navázání úzkých vztahů mezi komunistickým Vietnamem a socialistickým Československem. V 50. letech 20. století byly uzavírány mezistátní dohody o spolupráci, v jejichž rámci přicházeli Vietnamci do Československa za účelem vzdělávání a pracovních stáží. Tito studenti a dělníci měli po získání kvalifikace přispět k rozvoji své domovské země po válce, což odpovídalo ideálům socialistické internacionalistické pomoci [31].

Po roce 1989, kdy došlo k zásadní transformaci politického i hospodářského systému v bývalém Československu, se migrační politika dramaticky proměnila. Skončila éra státně řízené pracovní migrace a nastoupila nová etapa, kdy jednotlivci začali využívat příležitosti k ekonomickému uplatnění v tržních podmínkách. Mnoho Vietnamců se rozhodlo v Česku zůstat, místo aby se vrátili do vlasti. Motivováni stabilitou, dostupností podnikatelských možností a vidinou lepšího života pro své rodiny, začali vytvářet první zárodky vietnamské diaspor. V průběhu 90. let se vietnamská komunita rychle rozrůstala, zejména díky příchodu nových migrantů, kteří využívali otevřenějších hranic a liberálnějších vízových pravidel. S nástupem nového tisíciletí se situace začala měnit – česká migrační politika se zpřísnila, zvláště po roce 2018, kdy došlo ke zpřísnění vízových procesů. Přesto počet Vietnamců v zemi neklesal, protože roste počet těch, kteří v Česku zůstávají trvale, zakládají rodiny a získávají trvalý pobyt nebo občanství. Vietnamská komunita se tak stává stabilní součástí české společnosti a přechází z migrační fáze do fáze dlouhodobé integrace [32].

DŮVODY IMIGRACE A INTEGRACNÍ VÝZVY

Vietnamští migranti přicházeli a přicházejí do České republiky především z ekonomických důvodů. Život v Evropě je vnímán jako příležitost k dosažení lepší životní úrovně, zajištění vzdělání pro děti a získání finančních prostředků, které mohou být posílány zpět rodinám ve Vietnamu. Migrace má v tomto ohledu silně pragmatický charakter. Práce, podnikání a ekonomická soběstačnost jsou ústředními hodnotami vietnamské komunity.

Vietnamci často volí cestu individuálního podnikání, od malých stánků v tržnicích až po provozování večeří, nehtových studií, restaurací či dalších služeb. Tento model není pouze ekonomickou strategií, ale i způsobem, jak se vyhnout závislosti na státních institucích a dosáhnout autonomie v prostředí, které může být jinak kulturně i jazykově cizí. Většina prvogeneračních migrantů neovládá český jazyk na úrovni, která by jim umožnila plnohodnotné zapojení do zaměstnaneckých pozic, což je dalším důvodem k volbě samostatného podnikání [33].

Zároveň se však s tímto přístupem pojí i určitá izolace. Ekonomická samostatnost může vést ke komunitní uzavřenosti, protože fungování v rámci vlastních sociálních sítí snižuje motivaci k širší integraci do většinové společnosti. Tato situace se projevuje například ve vzdělávací oblasti, kde mohou jazykové bariéry i kulturní rozdíly ztěžovat školní úspěch dětí nebo komunikaci mezi rodiči a institucemi.

PRVNÍ GENERACE: PODNIKÁNÍ A EKONOMICKÁ SOBĚSTAČNOST

První generace vietnamských migrantů, kteří přišli do České republiky po roce 1989, stavěla svou existenci především na tvrdé práci a podnikatelské houževnatosti. Zpočátku často pracovali v tržnicích, kde prodávali spotřební zboží, oblečení nebo elektroniku. Postupně si budovali stabilnější podnikatelské zázemí a zakládali večerky, nehtová studia nebo rychlá občerstvení. Typickým znakem jejich podnikání byla efektivita, nízké náklady a adaptace osvědčených vzorů, často se tak v různých městech opakovaly podobné formáty obchodů, restaurací nebo služeb.

Tato generace migrantů se soustředila na přežití a ekonomické zajištění svých rodin. V mnoha případech byli ochotni pracovat velmi dlouhé hodiny bez zajištění sociálních práv, pouze s výhledem na budoucí stabilitu a lepší podmínky pro své děti. Jejich úspěch v podnikání bývá vnímán jako důkaz schopnosti uspět navzdory systému. Přístup typu “jestli to dokázal on, dokážu to i já” vedl k rozšíření určitých podnikatelských modelů, avšak zároveň k jejich jisté jednotvárnosti a nasycení trhu [34].

S rostoucím počtem stabilních podniků začala část první generace investovat do rozšíření služeb, od klasických večeří a bister až po specializované služby jako masáže, kosmetická studia nebo zdravé kavárny. Tento vývoj ukazuje ochotu přizpůsobit se trhu a zároveň větší důvěru v dlouhodobé ukotvení v České republice.

DRUHÁ GENERACE: INTEGRACE A KULTURNÍ SOUNÁLEŽITOST

Zatímco první generace migrantů se orientovala na ekonomické přežití, druhá generace, tedy děti migrantů narozené nebo vyrostlé v České republice, čelí jiným výzvám. Tito mladí lidé se cítí být součástí české společnosti, mluví česky jako rodilí mluvčí, navštěvují české školy a sdílejí kulturní kódy se svými českými vrstevníky. Zároveň jsou však nositeli vietnamského kulturního dědictví a často čelí očekáváním rodičů, která vycházejí z jiného kulturního rámce.

Jedním z hlavních tlaků, kterým druhá generace čelí, je důraz na vzdělání. Rodiče vkládají do vzdělání svých dětí vysoká očekávání, která často vycházejí z vlastní frustrace nebo nesplněných ambicí. Vysokoškolský diplom je vnímán jako vstupenka k uznání a úspěchu. Tento tlak však může vést k duševní zátěži a k hledání vlastní identity mezi dvěma světy, českým a vietnamským. Označení “banánové děti”, často užívané s nadsázkou, vystihuje pocit dvojí identity: navenek Vietnamec, uvnitř Čech.

Navzdory těmto výzvám hraje druhá generace zásadní roli v budování mostů mezi komunitou a většinovou společností. Mnoho mladých Vietnamců se angažuje v kulturních a komunitních projektech, organizuje festivaly, píše blogy nebo tvoří obsah na sociálních sítích, který zprostředkovává vietnamskou zkušenost širší veřejnosti [35].

UZAVŘENOST KOMUNITY

Jedním z paradoxů vietnamské integrace je současná ekonomická soběstačnost a zároveň kulturní uzavřenost. Mnoho Vietnamců dnes již nepotřebuje intenzivní kontakt s českou společností. Bydlí, podnikají, vzdělávají se a nakupují v prostředí, které je jazykově i kulturně jim blízké. Takové prostředí poskytuje bezpečí a komfort, ale zároveň omezuje příležitosti k mezikulturnímu kontaktu.

Tržnice TTTM Sapa v Praze je jedním z nejviditelnějších symbolů této uzavřenosti. Na jedné straně jde o dynamický obchodní a kulturní uzel vietnamské komunity, na straně druhé o prostor, do něhož většinová společnost jen obtížně proniká. Pro některé Čechy zůstává Sapa cizím světem, který nerozumí a který může vyvolávat obavy či předsudky [36]. Tato bariéra přispívá ke vzniku izolovaných komunit a ke zpomalení integrace, přestože většina Vietnamců nemá přímý zájem na segregaci. Jde spíše o funkční reakci na prostředí, které jim ne vždy umožnilo rovné zapojení.

BUDOUCNOST VIETNAMSKÉ KOMUNITY V ČR

Budoucnost vietnamské komunity v České republice bude záviset na schopnosti překonávat kulturní rozdíly, zachovávat si vlastní identitu a zároveň se aktivně zapojovat do veřejného života. Klíčovou roli zde sehrává druhá a třetí generace Vietnamců, která má nejen jazykové a kulturní předpoklady pro integraci, ale také zkušenosti s oběma světy. Tito mladí lidé mohou být nositeli pozitivních změn v oblasti vzdělávání, podnikání i veřejné diskuse.

Pro českou společnost představuje vietnamská menšina příležitost k obohacení kulturního prostoru a k prohlubování mezikulturního porozumění. To ovšem vyžaduje aktivní přístup jak ze strany státu, tak ze strany institucí občanské společnosti. Podpora kulturních a vzdělávacích iniciativ, otevřená migrační politika a především respekt k odlišnosti jsou základními předpoklady pro harmonické soužití.

INTEGRAČNÍ SKUPINY

A

šli vlastní cestou
kritizováni za to, že zapomněli své kořeny
cílem je zajistit rodinu
většina vede spokojený život
vnímají, že si jsou rovni s Čechama

B

vyskytují se hlavně ve velkých městech a v tržnicích
(anonymita = ochrana před autoritami)
vnímají integraci jako zbytečnou kontrolou nad jejich soukromím
nebere úplně integraci
život se motá okolo podnikání

[37]

A + PRVNÍ GENERACE

vietnamci, kteří žijí v menších městech
mají český kamarád
umí se domluvit česky
jejich život se podobá více českému životu než vietnamskému

B + PRVNÍ GENERACE

vyskytují se větších městech, kde je větší uskupení minority
málo až vůbec se neintegrují do české komunity
hůř se domluví česky
jejich cílem je vydělávat peníze

A + DRUHÁ GENERACE

"banánové děti"

od dětství jsou integrováni do české komunity
vnímají českou i vietnamskou kulturu
někteří i ztrácejí své vietnamské kořeny

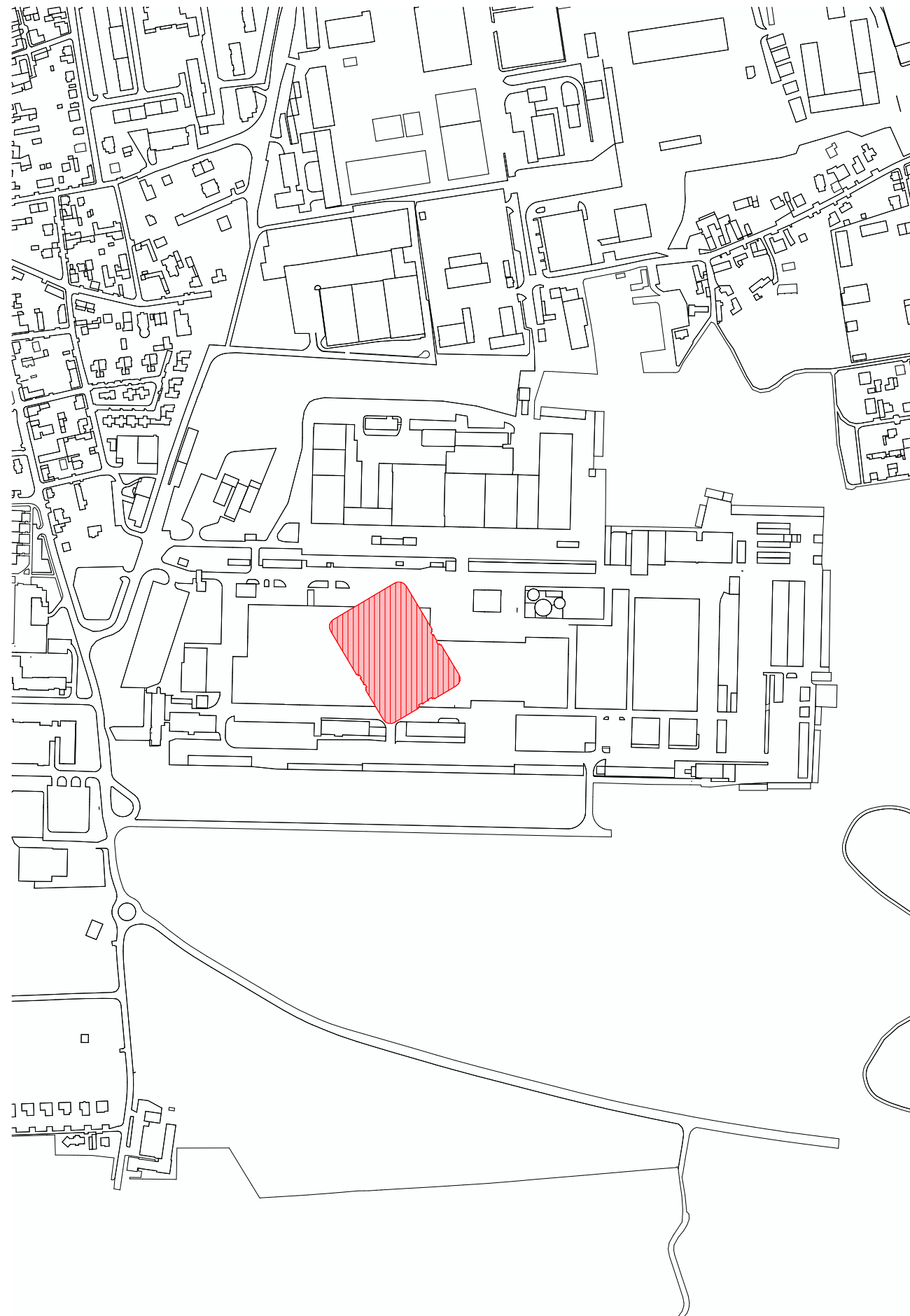
B + DRUHÁ GENERACE

hodně vyjimečně
nejsou skeptičtí vůči integraci, ale drží se více ve vietnamské komunitě
snaha uspokojit očekávání rodičů z finančního a rodinného hlediska

[38]

1.3.

TRHY

Tradiční trhy jsou jedním z nejvýraznějších prvků každodenního života ve Vietnamu. Slouží nejen jako místa obchodní výměny, ale plní také důležité společenské a kulturní funkce. Trhy poskytují prostor pro setkávání, sdílení informací a upevňování komunitních vazeb. Tento text se věnuje vývoji a současné podobě vietnamských trhů a jejich proměně v kontextu globalizace, a rovněž nastiňuje jejich přesah v diaspoře.

TRHY VE VIETNAMSKÉM KONTEXTU

V tradiční vesnické struktuře (làng) byl trh (chợ) přirozeným centrem života. Nacházel se v blízkosti pagod, obecních domů nebo škol, čímž vznikalo propojení mezi ekonomickým, duchovním a společenským děním [39]. Trhy byly převážně venkovní, se stánky z provizorních materiálů, kde se prodávaly čerstvé potraviny, domácí produkty, léčivé byliny a řemeslné výrobky.

Fungovaly v rytmu lunárního kalendáře a často byly spojeny s významnými událostmi a svátky. Kromě ekonomické funkce se tak stávaly neformálními komunitními centry, místy sdílení a sounáležitosti.

PROMĚNY TRADIČNÍCH TRHŮ V SOUČASNOSTI

S příchodem modernizace a rozvojem maloobchodu dochází k proměně funkcí a podoby tradičních trhů. Ve městech některé trhy ustupují developerským projektům a supermarketům, zatímco na venkově si zachovávají svou důležitost [40]. Proměňují se i preference zákazníků, mladší generace často preferuje prostředí klimatizovaných obchodních center.

Přesto některé tradiční trhy nadále fungují a adaptují se. Nabízejí kromě tradičního zboží i moderní produkty, mění svou fyzickou strukturu (například částečné zastřešení) a přizpůsobují se turistickému ruchu.

TRHY V DIASPOŘE

Důležitost trhu jako kulturního prostoru se přenáší i do vietnamských komunit v zahraničí. Příkladem je pražská Sapa, specifické prostředí, které v mnoha ohledech odráží podobu tradičních vietnamských trhů [41]. Nejde pouze o tržiště, ale o prostor s vlastními pravidly, sítí vztahů a kulturní identitou. Trh zde plní funkci komunitního centra, uchovává jazyk, zvyky a sociální vazby, podobně jako jeho vietnamský předobraz.

ZÁVĚR

Tradiční trhy ve Vietnamu jsou příkladem místa, kde se protíná ekonomický, kulturní a společenský život. Přestože čelí výzvam spojeným s modernizací a měnícím se životním stylem, zůstávají silně zakořeněnou součástí vietnamské kultury. Jejich podoba se vyvíjí, avšak základní význam jako prostor sdílení a identity přetrvává. Tento kulturní model se přenáší i do prostředí vietnamské diaspory, kde nabývá nové, ale stále živé podoby.

ASIJSKÉ ČTVRTĚ A TRHY V ZÁPADNÍCH ZEMÍCH

Asijské čtvrti a trhy představují jeden z nejvýraznějších urbanistických fenoménů současných západních měst. Jejich podoba je výsledkem dlouhodobého historického vývoje, kulturní adaptace a ekonomické strategie přistěhovalců z asijských zemí. Jako prostor, kde se střetávají kulturní identity, globalizace a místní urbanistická pravidla, představují cenný materiál pro architektonickou reflexi i plánování. Jejich charakter není dán jen etnicitou obyvatel, ale také specifickou organizací prostoru, přítomností tržních struktur a významnou rolí veřejného prostoru v každodenním životě komunity. Tato esej se zaměřuje na historický vývoj, současné tendence a budoucnost asijských čtvrtí v západních městech se zvláštním zřetelem k otázkám architektonického a urbanistického utváření.

HISTORIE VZNIKU ASIJSKÝCH ČTVRTÍ

Asijské čtvrti ve městech západní Evropy a Severní Ameriky začaly vznikat již v 19. století v důsledku migrace pracovních sil z koloniálních a postkoloniálních oblastí. Například v Londýně se první čínské komunity objevily již koncem 19. století v přístavních oblastech, jako byl Limehouse, kde se usazovali námořníci z Hongkongu, Singapuru a Šanghaje. V Paříži pak vietnamská komunita, úzce spojená s francouzskou koloniální správou v Indočíně, vytvořila své první instituce již v meziválečném období. V Severní Americe byly první čínské čtvrti výsledkem přistěhovalectví spojeného s těžbou zlata a výstavbou železnice (např. San Francisco, Vancouver) [42].

Zpočátku byly tyto čtvrti vnímány jako etnické enklávy, tedy izolované, sociálně a ekonomicky segregované oblasti. Migranti čelili diskriminaci, a proto si vytvářeli paralelní společenské a ekonomické struktury, včetně komunitních organizací, chrámů, tržnic a škol. Architektura těchto čtvrtí často reflektovala kombinaci místních podmínek a asijských kulturních vzorů, například pagodovitá průčelí, orientální výzdobu či tradiční tržiště jako klíčový městský prostor.

TRHY JAKO KULTURNÍ A URBANISTICKÝ FENOMÉN

Jedním z hlavních prostorových a kulturních prvků asijských čtvrtí jsou trhy, místa, kde se protíná ekonomika, kultura a sociální interakce. Trhy nejsou jen prostory pro prodej potravin a zboží, ale fungují jako každodenní centra komunitního života. Jsou často navrženy s minimálním ohledem na západní standardy hygieny a regulace, ale jejich flexibilita a adaptabilita z nich činí živé organismy, které dokáží fungovat v různých prostředích, od podzemních pasáží po parkoviště nebo dočasné haly.

Tradiční tržní struktury byly v evropském městském plánování často potlačeny ve prospěch formalizovaných nákupních center. Přesto si etnické trhy uchovaly důležitou roli díky poptávce nejen ze strany minoritních komunit, ale i většinové populace, která v nich hledá autenticitu, pestrost a cenovou dostupnost. V případě Paříže se tržnice kolem náměstí Italie nebo ve čtvrti Belleville staly klíčovými body kulturní diverzity. V Londýně má podobnou roli čtvrť Southall či tržnice Banglatown. V České republice pak tuto roli převzala například pražská tržnice Sapa, která kombinuje logistické centrum, velkoobchod, gastronomii a kulturní infrastrukturu [43].

SOUČASNÉ TRENDY: GENTRIFIKACE, TRANSFORMACE, DIVERZIFIKACE

V posledních dekádách procházejí mnohé asijské čtvrti a trhy výraznou proměnou. Dochází k procesům gentrifikace, kdy tradiční komunity ustupují tlaku trhu s nemovitostmi, což vede k nahrazování původních obchodů a restaurací luxusnějšími podniky. To se děje například v tradiční čínské čtvrti v San Franciscu nebo v londýnské čtvrti Soho. Výsledkem je často estetizace etnické kultury bez její autentické sociální báze.

Zároveň však vznikají nová centra etnického života na periferiích, například Flushing v New Yorku či třináctý pařížský obvod, a to často v industriálních areálech přeměněných na obchodně společenské komplexy. Architektonicky i urbanisticky se jedná o velmi rozdílné formy, od konverzí starých skladů až po novostavby s kulturním programem, například budova Bibliothèque François-Mitterrand v sousedství asijských tržnic. Tyto nové čtvrti jsou často výsledkem bottom up přístupů a samoorganizace. Zajímavým aspektem je i návrat asijských komunit k ekologičtějším a komunitně orientovaným modelům, například vertikální zahrady, sdílené kuchyně, komunitní farmy a náboženské stavby jako jsou pagody nebo buddhistické chrámy, které rozšiřují kulturní i veřejný rozměr těchto čtvrtí [44].

ARCHITEKTONICKÉ VÝZVY A BUDOUCNOST

Z architektonického hlediska představují asijské trhy a čtvrti výzvu i příležitost. Jsou živým dokladem schopnosti neformálního prostoru přežít a rozvíjet se v rámci formálního městského prostředí. Architekti mohou přispět k jejich zachování i transformaci skrze citlivé návrhy, které umožní udržet kulturní rozměr čtvrtí a zároveň zajistí důstojné hygienické a provozní podmínky. Důležitou roli hraje také integrace těchto prostor do širší struktury města a jejich otevření vůči různorodému obyvatelstvu.

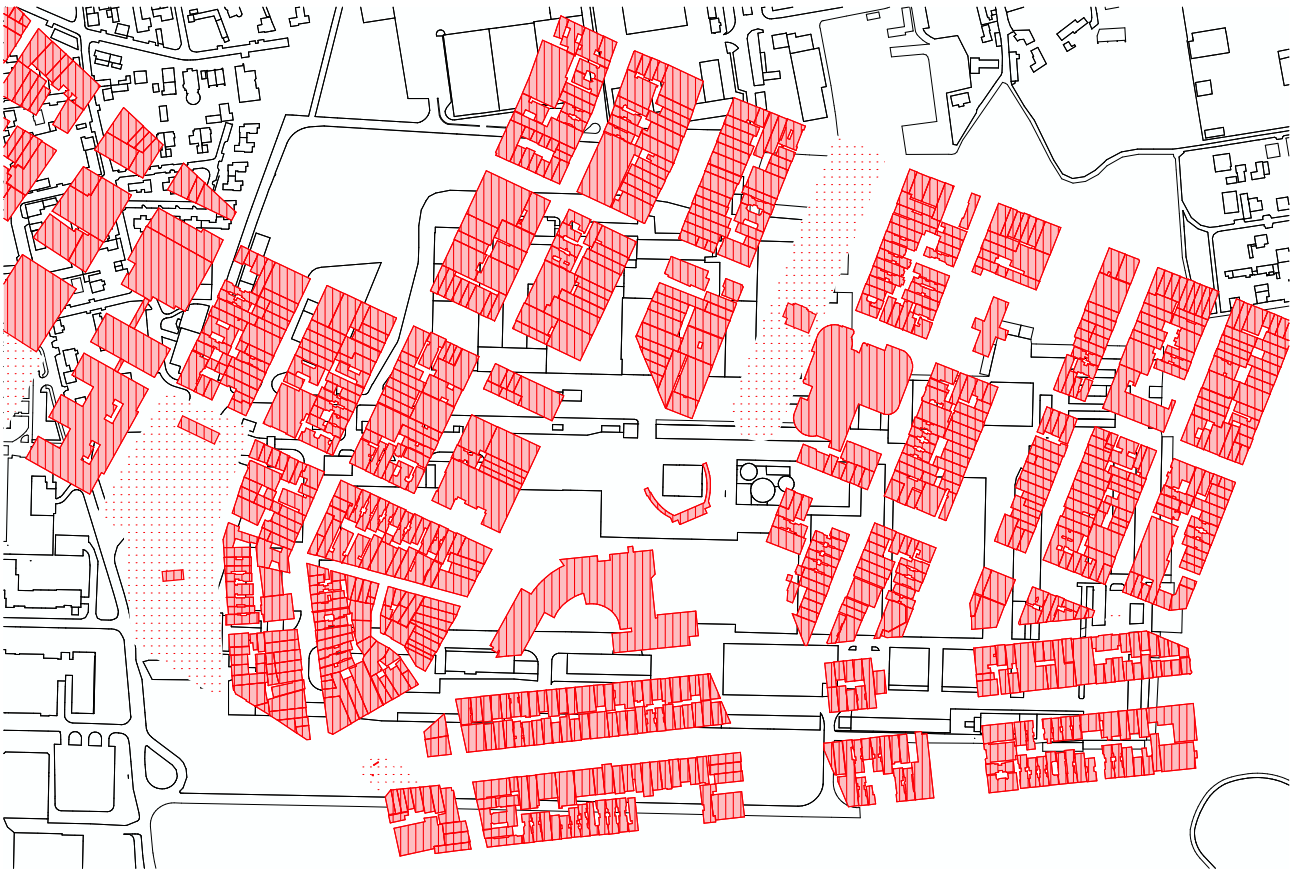
Klíčovou otázkou zůstává, jak navrhovat a spravovat tyto prostory tak, aby nedošlo k jejich komodifikaci a ztrátě autenticity. Úspěšné příklady ukazují, že zapojení komunity, participativní plánování a respekt k neformálním strukturám mohou vést k udržitelnému rozvoji těchto čtvrtí.

ZÁVĚR

Asijské čtvrti a trhy nejsou pouhými enklávami etnické identity, ale dynamickými, multilokálními a kulturně významnými prostory měst. Přesahují rámec folklórní exotičnosti a představují reálné urbánní fenomény s ekonomickým, kulturním i architektonickým významem. Jejich budoucnost bude záviset na schopnosti vyvažovat mezi uchováním kulturní identity, tlakem na proměnu a potřebou integrace do širšího městského celku. Pro architekty a urbanisty jde o výzvu navrhovat místa, která umožní koexistenci různých kulturních vrstev bez jejich redukce na spotřební dekor.

CHINATOWN, NEW YORK

Λ M 1:6000

NÁZEV
Chinatown

ADRESA
Chinatown, New York City, NY 10013

ROZLOHA
199 ha

POZNÁMKA
jedno z největších chinatownů na světě

CHINATOWN, SAN FRANCISCO

> M 1:6000

NÁZEV
Chinatown

ADRESA
Chinatown, San Francisco
94108, 94133, 94102, 94111, 94109

ROZLOHA
29 ha

SITUACE

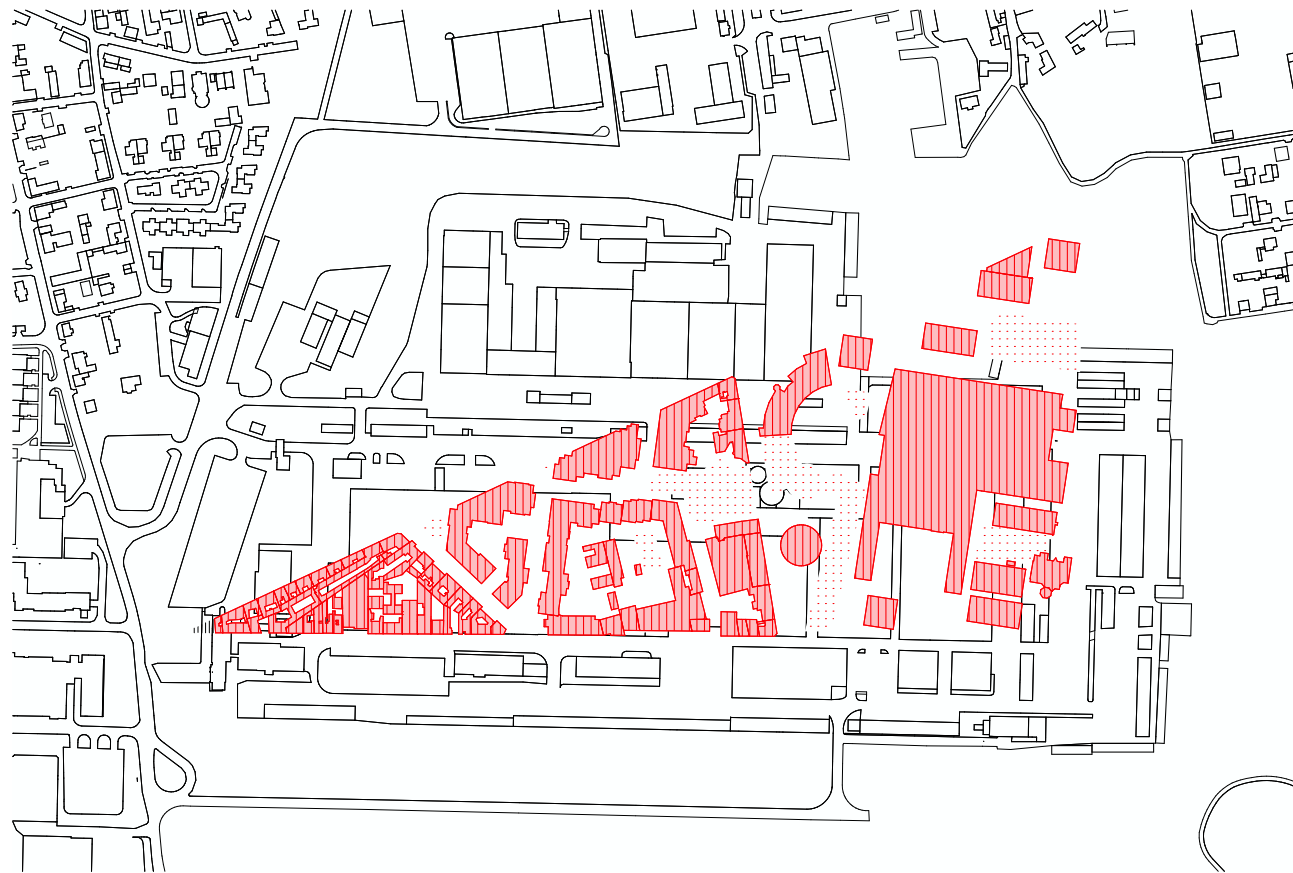
ZÁSTAVBA
PŘÍKLAD

ZELENĚ
PŘÍKLAD

CHINATOWN, PAŘÍŽ

M 1:6000

NÁZEV
Chinatown

DALŠÍ NÁZVY
The Quartier asiatique
Triangle de Choisy
Petite Asie
Phố Tàu Paris

ADRESA
13e arrondissement de Paris 75013

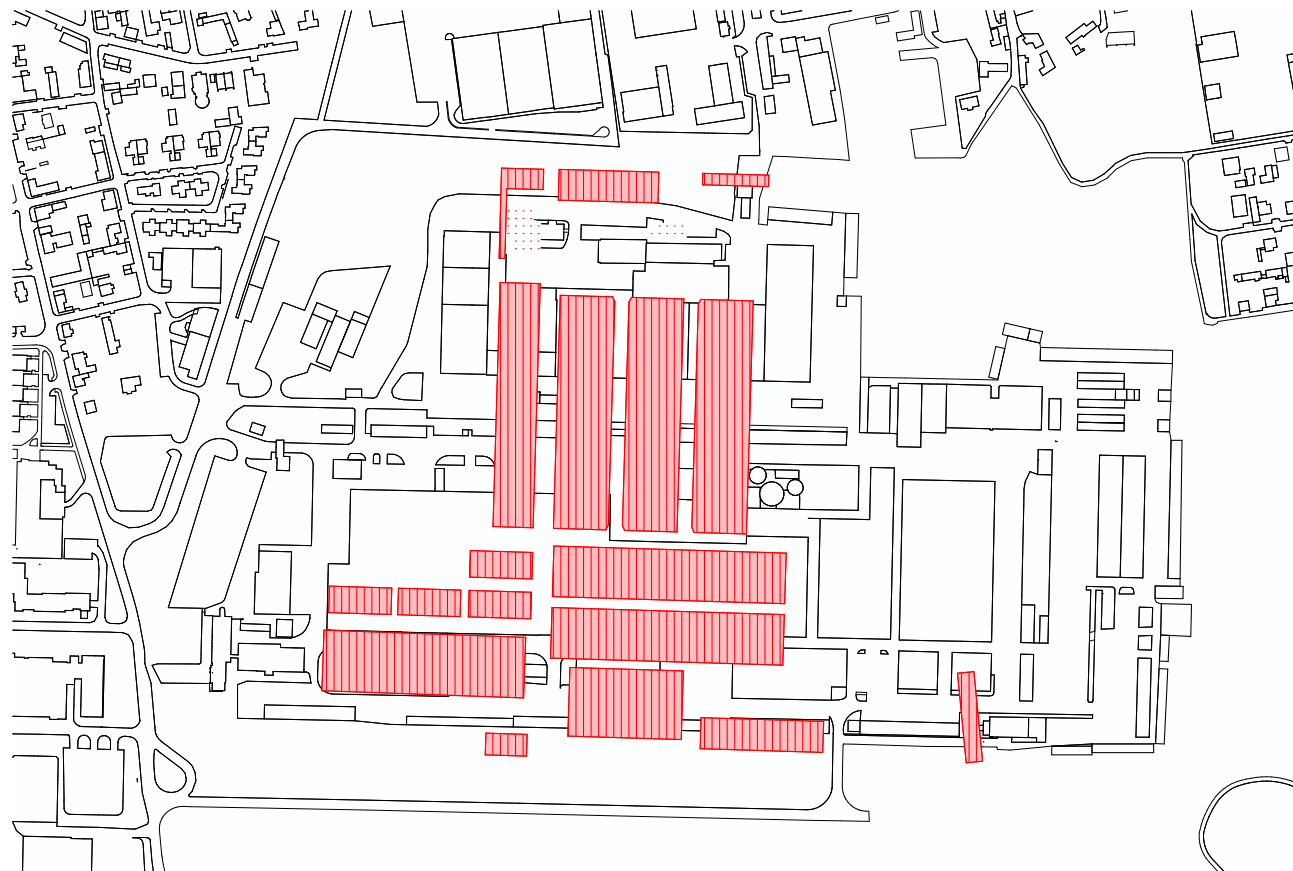
ROZLOHA
12 ha

PŮSOBÍCÍ NÁRODNOSTI
Číňané
Vietnamci
Laosané
Kambodžané

POZNÁMKA
největší chinatown v Evropě

CENTRUM DONG XUAN, BERLÍN

M 1:6000

NÁZEV
Dong Xuan Center

ADRESA
Herzbergstraße 128-139, 10365 Berlin

ROZLOHA
16 ha

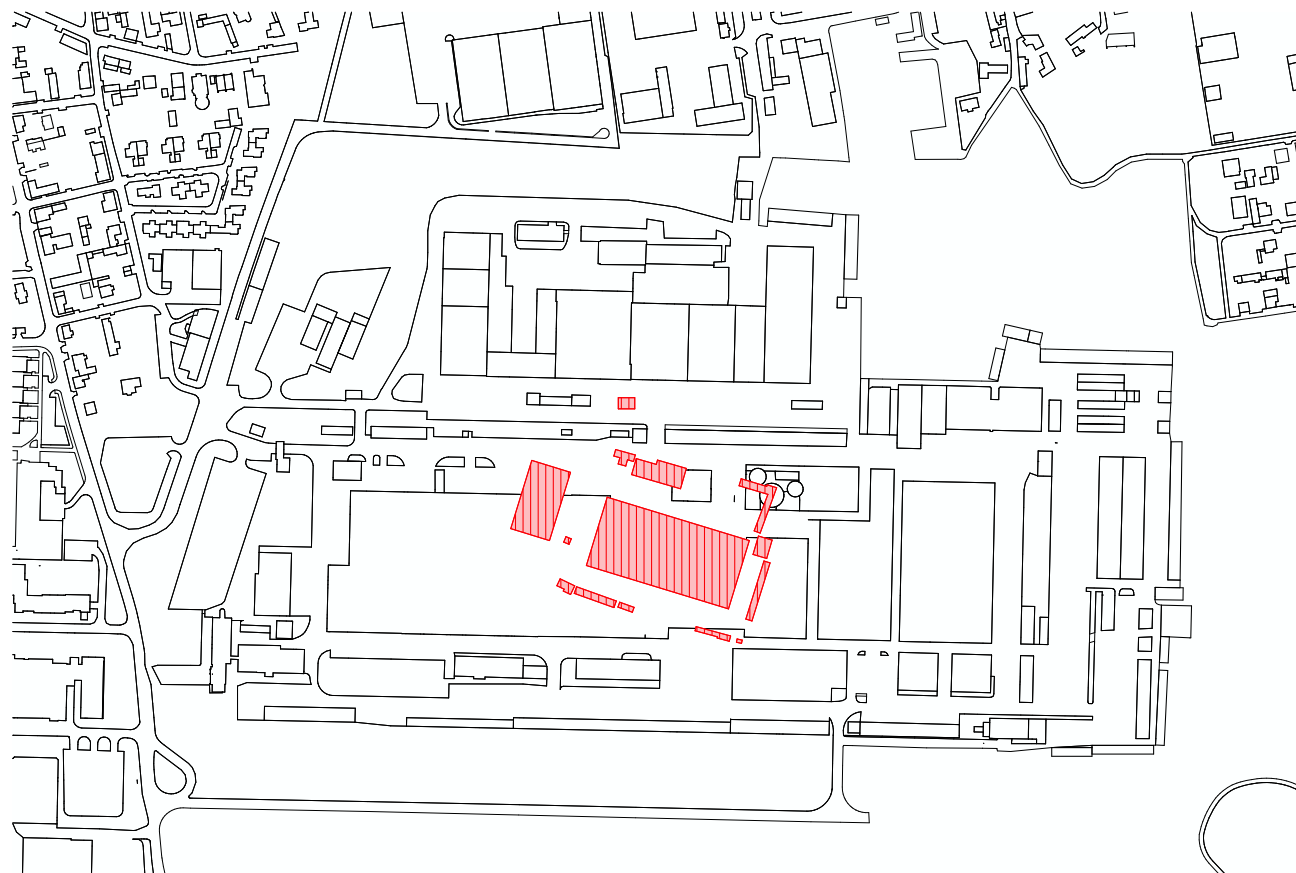
SITUACE

ZÁSTAVBA
PŘÍKLAD

ZELEŇ
PŘÍKLAD

VINAMO, BRNO

Λ M 1:6000

NÁZEV
Vinamo

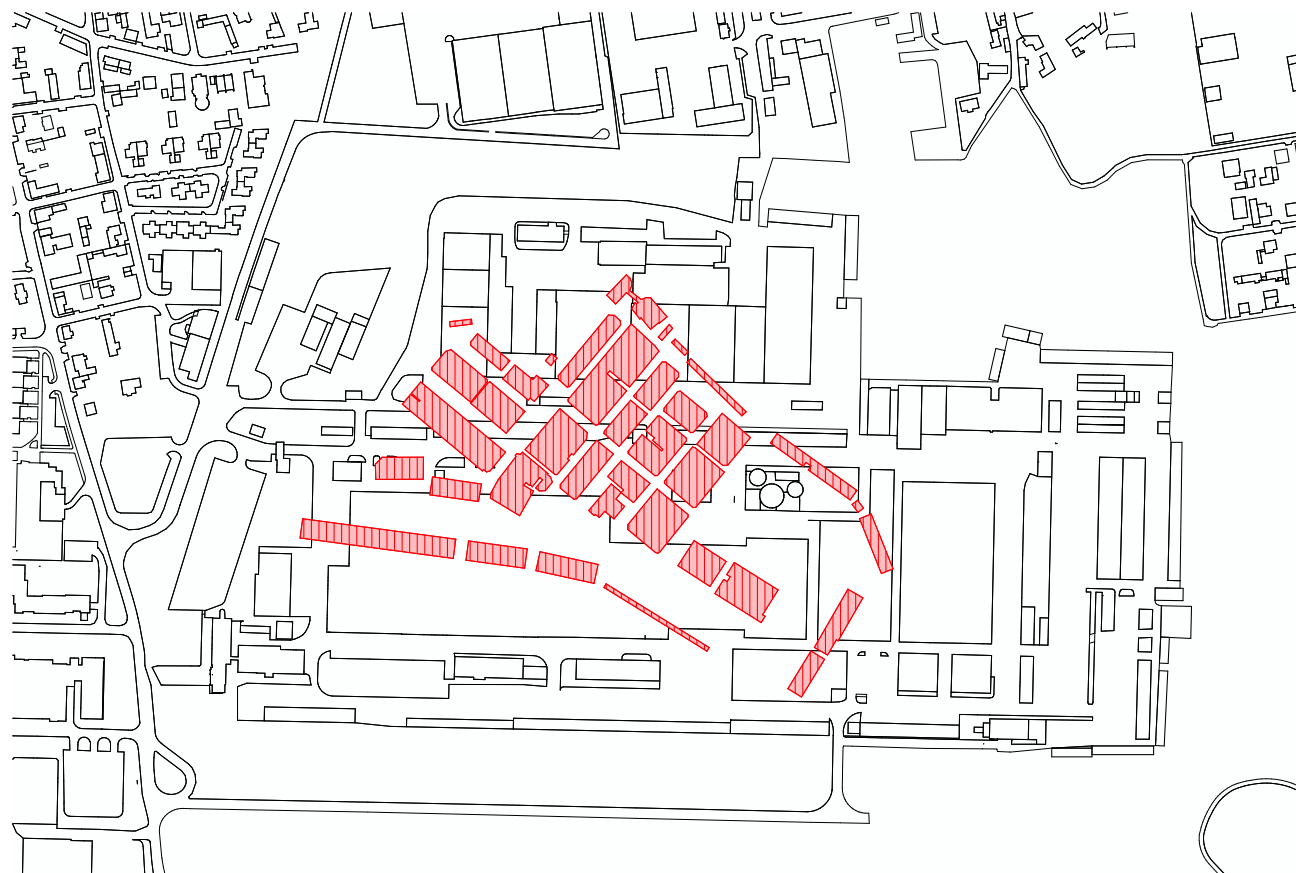
ADRESA
Olomoucká 1193/61a, 627 00 Brno, Černovice

OTVÍRACÍ DOBA
9 - 19 h

ROZLOHA
3 ha

ASIA DRAGON BAZAR, CHEB

Λ M 1:6000

NÁZEV
Asia Dragon Bazar

ADRESA
Svatý Kříž, 350 02 Cheb 2

OTVÍRACÍ DOBA
8 - 21 h

ROZLOHA
8 ha

SLUŽBY
prodejní stánky
restaurace
lékárna
kadeřnictví
manikúra, pedikúra
kulečnický, herny
cukrárna, potraviny
květiny
kasino

SITUACE

ZÁSTAVBA
PŘÍKLAD

ZELENĚ
PŘÍKLAD

DONG XUAN CENTER

[45]

和合
17 WO HOP
RESTAURANT

和合
17 WO HOP

Order From Anywhere
WoHop17.com

Order From Anywhere
WoHop17.com
#JBFA
I'm a 2022
America's
Classics
winner!
2022
James Beard
sp. m. v.

WO HOP
RESTAURANT

[46]

[47]

[48]

■ MĚSTSKÁ STRUKTURA

■ TRŽNICE

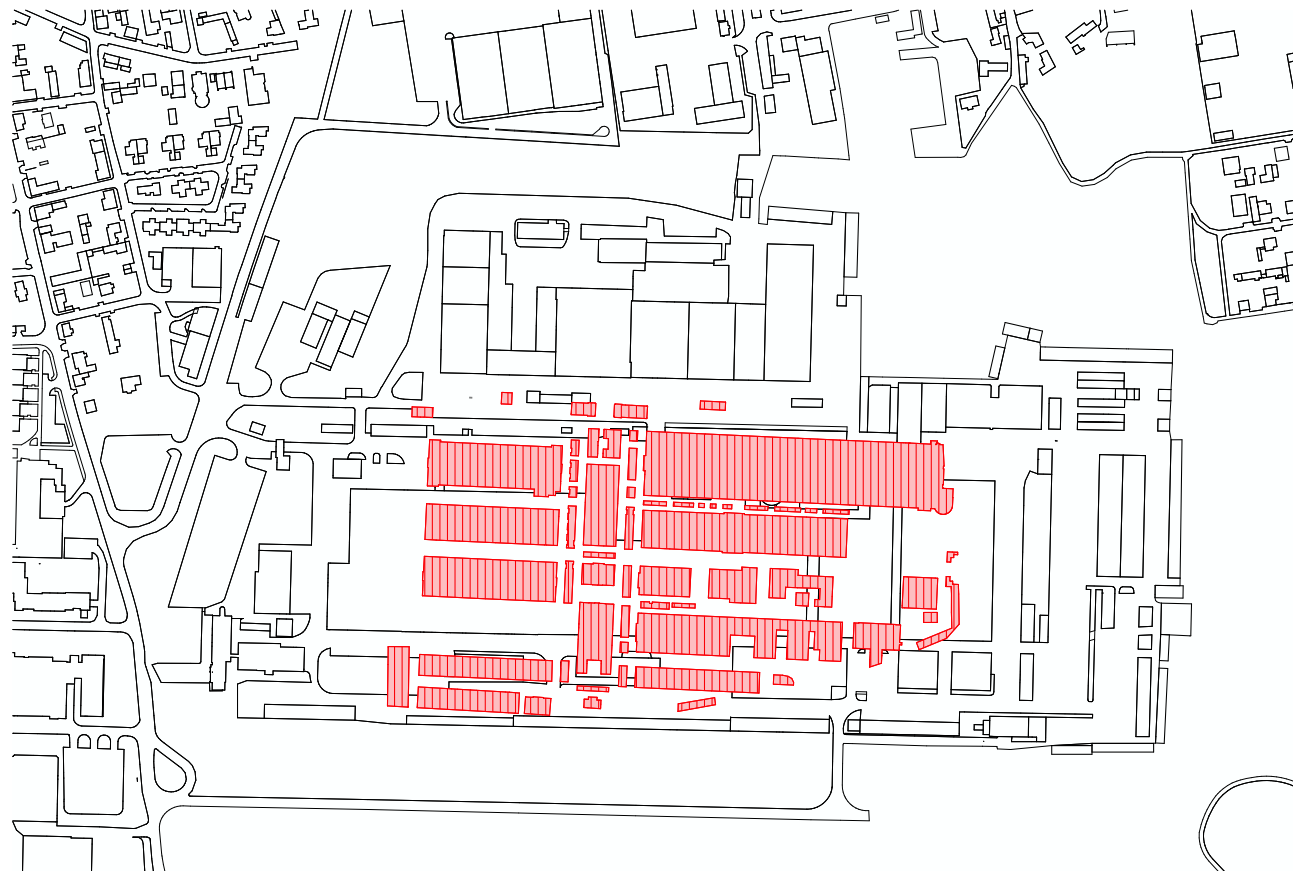
- U_N
- U₁ Holešovická tržnice
 - U₂ [dnes městská knihovna] Smíchovská tržnice
 - B₃ Staroměstská tržnice
 - U₄ Vinohradská tržnice
 - U₅ Městská jatka s tržnicí na Vinohradech
 - U₆ Tržnice TTTM Sapa

□ TRHY

- V_N
- V₁ Farmářský trh Heřmaňák
 - V₂ Trhy Anděl
 - V₃ Vánoční trhy na náměstí Republiky
 - V₄ Vánoční trhy na Staroměstském náměstí
 - V₅ Trh starožitností v Klementinu
 - V₆ Havelské tržiště
 - V₇ Uhelný trh
 - V₈ Ovocný trh
 - V₉ Senný a obilný trh
 - V₁₀ Vánoční trhy na Václavském náměstí [dříve Koňský trh]
 - V₁₁ Dobytčí trh
 - V₁₂ Farmářské trhy na náplavce Rašínova nábřeží
 - V₁₃ Farmářské trhy Tylák
 - V₁₄ Vánoční trhy na náměstí Míru
 - V₁₅ Farmářské trhy na Jiřího z Poděbrad
 - V₁₆ Farmářské trhy na Kubáni
 - V₁₇ Farmářské trhy na Pankráci

HOLEŠOVICKÁ TRŽNICE

Λ M 1:6000

NÁZEV
Holešovická tržnice

DALŠÍ NÁZVY
Pražská tržnice

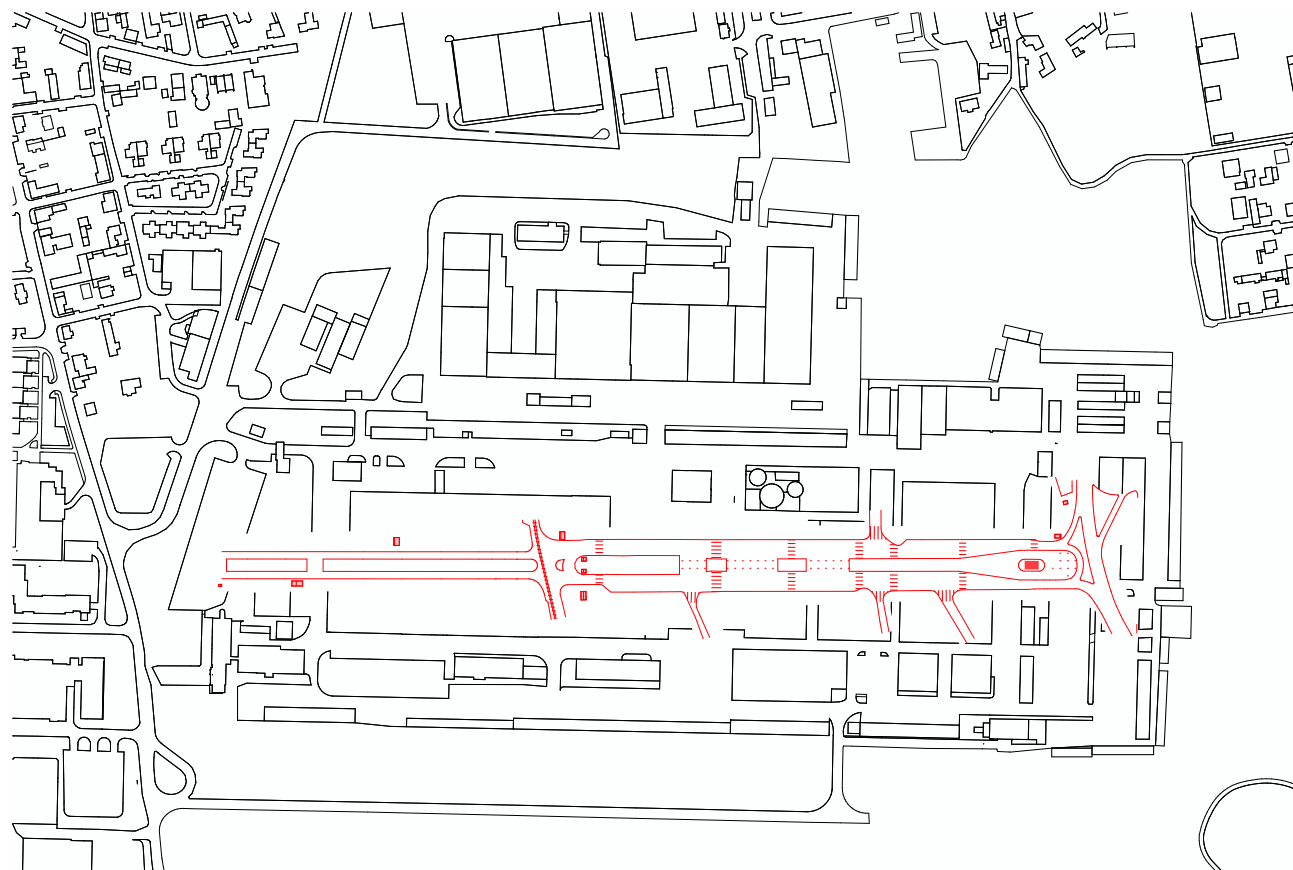
ADRESA
Holešovická tržnice, Bubenské nábřeží 306/13 170 04, Praha 7 - Holešovice

ROZLOHA
11 ha

SLUŽBY
obchody
prodejny
galerie
klub
divadla
restaurace
veterina
opravárna, servis
záměcnictví
firmy

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ

Λ M 1:6000

NÁZEV
Václavské náměstí

ADRESA
Václavské náměstí 110 00 Nové Město

VZDÁLENOST
723 km

SITUACE

ZÁSTAVBA
PŘÍKLAD

ZELENĚ
PŘÍKLAD

alzaBox

Do půlnoci
objednáš,
ráno máš

OBČERSTVENÍ

GYROS

Pick
BOX

ZDROJE

POUŽITÁ LITERATURA

01.1. [3] HLAVATÁ, Lucie a kol. Dějiny Vietnamu. Praha: NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-963-5.

01.1. [4] NGUYEN, Khac Vien. Dějiny Vietnamu. Praha: Horizont, 1978.

01.1. [5] MÜLLEROVÁ, Petra. Vietnam. Praha: Libri, 2003. ISBN 80-7277-177-5.

01.1. [6] HLAVATÁ, Lucie a kol., Dějiny Vietnamu, s. 85–110.

01.1. [7] SCHWARZ, Michal – SRBA, Ondřej. Vietnam v éře západních velmocí. Praha: FF UK, 2019. ISBN 978-80-7308-927-3.

01.1. [8] Tamtéž, s. 50–63.

01.1. [9] BROŽEK, Kamil. Studená válka – bipolární uspořádání světa ve druhé polovině 20. století. Bakalářská práce. FF UK, 2008.

01.1. [10] NÁLEVKA, Vladimír. Horké krize studené války. Praha: Vyšehrad, 2010. ISBN 978-80-7429-011-4.

01.1. [13] HLAVATÁ, Lucie a kol., Dějiny Vietnamu, s. 212–225.

01.1. [15] DVOŘÁK, Tomáš. Vietnam: Dějiny země uprostřed Asie. Praha: NLN, 2008. ISBN 978-80-7106-948-2.

01.1. [16] NGUYỄN, Văn Huy – LÊ, Hồng Lý. Vietnamská lidová kultura. Praha: Orientální ústav AV ČR, 2006.

01.1. [17] OLIVOVÁ, Věra. Dějiny Asie. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-6.

01.2. [19] SPURNÝ, Matěj. Chrastavské děti a vietnamské osudy. Paměť a dějiny, 2015, roč. 9, č. 3, s. 66–75.

01.2. [20] KUČERA, Rudolf. Studená válka a československá pomoc Vietnamu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2013.

01.2. [21] UHEREK, Zdeněk. Vietnamci v České republice: proměny migrace v postkomunistickém období. In: Migrace a integrace v ČR po roce 1989. Praha: SLON, 2008, s. 141–164.

01.2. [22] MAŘÍKOVÁ, Hana. Vietnam – politika obnovy Doi Moi a její dopady. In: Mezinárodní vztahy, 2009, roč. 44, č. 3, s. 32–45.

01.2. [23] STREIT, Filip. Vietnamci v Česku: cesta k podnikání. Brno: Masarykova univerzita, 2012.

01.2. [31] DRBOHLAV, D. a kol. (2015): Vietnamci v Česku – Integrace na křižovatce? Praha: SLON.

01.2. [32] BAUMANOVÁ, M. (2021): “Migrační politika ČR po roce 1989.” Sociologický časopis, 57(3).

01.2. [33] NEKORJAK, M. (2009): “Podnikání vietnamských migrantů v ČR.” Geografie, 114(1).

01.2. [34] PAVLÍK, P. a kol. (2004): Integrace cizinců v ČR – výzvy a perspektivy. Praha: Multikulturní centrum Praha.

01.2. [35] NGUYEN, T. D. (2019): “Identita a integrace druhé generace Vietnamců v Česku.” Antropowebzin, 15(2).

01.2. [36] ČÍŽEK, T. (2017): “Sapa jako socioekonomický fenomén.” Urbanismus a územní rozvoj, 20(4).

01.3. [39] KRÁL, David. Vietnam a jeho kultura: Zvyky, každodennost a proměny. Brno: Masarykova univerzita, 2018.

01.3. [40] RYCHETSKÝ, Martin. „Trhy jako veřejný prostor.“ ERA21, 02/2019, s. 42–45

01.3. [41] ČECH, Pavel. „Sapa jako vietnamské kulturní centrum v Praze.“ Antropowebzin, 1/2016.

01.3. [42] ČAPKOVÁ, K. Židovské a asijské čtvrti v meziválečné Evropě. Praha: Academia, 2020.

01.3. [43] MAŘÍKOVÁ, H. a kol. Migrace a město: Proměny městského prostoru pod vlivem imigrace. Praha: SLON, 2016.

01.3. [44] OUŘEDNÍČEK, M., Temelová, J. Gentrifikace a její sociální kontext. In: Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 2009, 45(3), s. 457–481.

INSTITUT PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJE HL. M. PRAHY. Pražské stavební předpisy 2018. Praha: IPR Praha, 2018. ISBN 978-80-87991-18-1.

ONLINE ZDROJE

01.1. [1] Wikipedia, 2024. Vietnam [online]. [cit. 2025-05-08]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Vietnam>

01.1. [2] Wikipedia, 2024. Vietnamská hymna [online]. [cit. 2025-05-08]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vietnamsk%C3%A1_hymna

01.1. [11] ASEAN.cz. Dějiny Vietnamu [online]. Dostupné z: <https://vietnam.asean.cz/clanek/834-vietnam-pruvodce-dejiny-vietnamu>

01.1. [12] MAHALO.cz. Historie Vietnamu [online]. Dostupné z: <https://www.mahalo.cz/vietnam/informace-o-vietnamu/historie-vietnamu.html>

01.1. [14] OLD MAPS ONLINE [online]. [cit. 7. 5. 2025]. Dostupné z: <https://www.oldmapsonline.org/en/history/regions/2137#position=5.8214/15.46/111.41&year=2010>

01.1. [18] UNESCO. The practices related to the Vietnamese belief in the Mother Goddesses of Three Realms. [online]. 2016. Dostupné z: <https://ich.unesco.org/en/RL/vietnamese-belief-in-mother-goddesses-01064>

PHAMOVÁ, Thu Huong. Rehabilitace TTTM SAPY: Diplomová práce. Praha: Fakulta architektury ČVUT, 2020. Vedoucí práce: Miroslav Cikán. Oponent: Jiří Hejda. Příloha 01 – Dokumentace stavby. Dostupné z: https://www.fa.cvut.cz/galerie/diplomove-prace/2020-0-thu-rehabilitace-tttm-sapy-85356/f5-dp-2020-phamova-thu-huong-priloha-01_ds_phamova.pdf

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy: Územní studie Libuš – Písnice. Dostupné online: www.iprpraha.cz

DOPRAVNÍ PODNIK HL. M. PRAHY, akciová společnost. Stanice – Písnice [online]. [cit. 2025-05-08]. Dostupné z: <https://www.dpp.cz/metro-d/stanice/stanice-pisnice>

OBRAZOVÉ ZDROJE

01.2. [24] VIETNAMSKÉ LISTY, 2022. Vietnamci v ČR: historie [online]. Upraveno autorkou. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: <https://vietnamskelisty.cz/vietnamci-v-cr-historie/>
Použitý obrázek: <https://vietnamskelisty.cz/wp-content/uploads/2022/03/foto01.jpeg>

01.2. [25] NOVINKY.CZ, 2019. Žena, co se v padesátých letech starala o první vietnamské děti u nás [online]. Upraveno autorkou. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zena-styl-zena-co-se-v-padesatych-letech-starala-o-prvni-vietnamske-deti-u-nas-341933>
Použitý obrázek: https://d15-a.sdn.cz/d_15/c_img_F_G/F6YhpI.jpeg

01.2. [26] MAREŠOVÁ, Jana. Příběh integrace Vietnamců v ČSSR v 80. letech [PDF online]. In: Paměť a dějiny. 2021, roč. 15, č. 4, s. 68–81. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů. Upraveno autorkou. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2022/01/PD_4_21_s68-81.pdf
Použitý obrázek: Jiří Nedomel předvádí vietnamským učňům v ČKD Praha kalení rychlořezných nožů ze solné lázně, leden 1980. Foto: ČTK / Michal Kalina.

01.2. [27] VTEDY.SK, 2023. Solosnica – Vietnamci a Stredisko jazykovej prípravy slovenčiny [online]. Archív TASR, foto: G. Bodnár, 19. prosince 1967. Upraveno autorkou. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: <https://www.vtedy.sk/solosnica-vietnamci-stredisko-jazykovej-pripravy-slovencina>

01.2. [28] SEZNAM ZPRÁVY, 2020. Fotky: Den, kdy se z Československa stala socialistická republika [online]. Foto: Jiří Rublík, ČTK. Upraveno autorkou. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fotky-den-kdy-se-z-ceskoslovenska-stala-socialisticka-republika-112095>

01.2. [29] ČESKÝ ROZHLAS PLUS, 2017. Rok 1972: Seznam zakázaných knih aneb Jen pro vnitřní potřebu [online]. Foto: Bill Kerr. Licencováno pod CC BY-SA 2.0. Upraveno autorkou. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/rok-1972-seznam-zakazanych-knih-aneb-jen-pro-vnitрни-potrebu-7557629>

01.2. [30] PAMĚŤ NÁRODA, 2023. Sametová revoluce: Jako organizátoři jsme s tím nepočítali [online]. Foto: Petr Čapek, Post Bellum. Upraveno autorkou. [cit. 2025-03-06]. Dostupné z: <https://magazin.pametnaroda.cz/udalosti/sametova-revoluce-jako-organizatori-jsme-s-tim-nepocitali>

01.2. [37] ŠARKADYOVÁ, Lucie, 2021. Vietnamská diaspora v České republice [online]. In: Encyclopedia of Migration. Upraveno autorkou. [cit. 2025-04-08]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/vietnamska-diaspora-v-ceske-republice/>

01.2. [38] PECHÁČKOVÁ, Alena, 2018. ASI.JATKA: Jste nuňasové aneb O české výslovnosti vietnamských slov [online]. Lidovky.cz. Upraveno autorkou. [cit. 2025-04-08]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/relax/lide/jste-nunasove-aneb-o-ceske-vyslovnosti-vietnamskych-slov.A181120_112612_lide_ape

01.3. [45] RBB24. Festival im Dong Xuan Center: Großmarkt feiert vietnamesische Popkultur [online]. 2024. Upraveno autorkou. [cit. 2025-05-08]. Dostupné z: <https://www.rbb24.de/kultur/beitrag/2024/07/festival-dong-xuan-center-grossmarkt-berlin-vietnam-popkultur.html>

01.3. [46] TRIPADVISOR. [online]. 2024. Upraveno autorkou. [cit. 2025-05-08]. Dostupné z: <https://dynamic-media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-o/2b/65/b6/27/caption.jpg?w=1400&h=-1&s=1>

01.3. [47] DOWNTOWN SAN FRANCISCO PARTNERSHIP. 2024 SF Chinatown Autumn Moon Festival [online]. 2024. Upraveno autorkou. [cit. 2025-05-08]. Dostupné z: <https://downtownsf.org/do/2024-sf-chinatown-autumn-moon-festival>

01.3. [48] TAYLER, Jon. From Cheap Eats to Hidden Gems, A Manhattan Chinatown Food Guide [online]. MTA Away, 2. února 2024. Upraveno autorkou. [cit. 2025-05-08]. Dostupné z: <https://away.mta.info/articles/manhattan-chinatown-nyc-food-guide/>

Veškeré grafické podklady jsou dílem autorky, není-li uvedeno jinak.

T T T M

PÍSNICE

